

констеблі, поліцейські крамниці, поліцейські приймальні, сусідське спостереження, маркування власності, цільове патрулювання тощо [6].

Ще одна країна поліцейська діяльність якої щодо забезпечення публічної безпеки і порядку може бути прикладом для України, – Республіка Польща. Польська поліція складається з таких основних служб: кримінальної, профілактичної, організаційної та матеріально-технічного забезпечення [7].

До складу поліції також входять судова поліція, поліцейські школи, підрозділи з профілактики злочинності, антитерористичні підрозділи та науково-дослідні установи. Центральним органом урядової адміністрації, відповідальним у справах забезпечення громадського порядку та громадської безпеки на території Республіки Польща, є Головна Комендатура поліції, що очолюється Головним Комендантом поліції, який підпорядкований міністру внутрішніх справ і адміністрації [3].

Органом, виключно до повноважень якого відноситься здійснення охорони публічного порядку та забезпечення безпеки громадян, є Бюро превентивної служби. Серед основних завдань, що стоять перед цим органом можна визначити наступні: визначення уніфікованих підходів щодо тактики та методики попереджувальної діяльності поліції; управління поліцейськими силами в умовах існування загрози громадському порядку та громадській безпеці; управління поліцейськими силами в умовах надзвичайного стану; забезпечення безпеки дорожнього руху; нагляд за дотриманням положень законодавства про зброю, амуніцію, вибухові речовини; визначення напрямків діяльності щодо усунення причин та умов вчинення злочинів та правопорушень; підготовка, впровадження і координація реалізації профілактичних програм з особливим акцентом на запобігання злочинності неповнолітніх тощо

Аналізуючи досвід залучення громадськості до забезпечення публічної безпеки і порядку в різних країнах можна відзначити, що існує велика кількість варіантів ефективного здійснення охорони правопорядку. Усі варіанти необхідно більш ретельно розглянути, визначити найбільш результативні та спробувати впровадити їх у національну правоохоронну діяльність. Проте, слід обов'язково врахувати ті умови, за яких функціонують підрозділи поліції у розвинутих зарубіжних країнах (наприклад, рівень технічного забезпечення, розміри фінансування державою заходів, що здійснюються поліцією).

Список використаних джерел:

1. Долгополов А. М. Організаційно-правові питання діяльності громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону в Україні: Дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 / Долгополов Анатолій Миколайович. – К., 2008
2. Заросило В. О. Порівняльний аналіз адміністративної діяльності міліції України та поліції зарубіжних країн (Великобританії, США, Канади та Франції): Дис. ... канд. юрид. наук (12.00.07). – К., 2002. – 250 с.
3. Білоконь М. В. Державне управління у сфері охорони громадського порядку: Монографія. – Х.: Вид-во НУВС, 2004. – 700 с.
4. Организация деятельности органов внутренних дел по предупреждению преступлений: Учебник для слушателей Академии управления МВД России / Под ред. проф. В. Д. Малкова, доц. А. Ф. Токарева. – М., 2000. – 322 с.
5. Матюхіна Н. П. Поліція Великобританії: сучасні тенденції розвитку та управління: Монографія / За заг. ред. О. М. Бандурки. – Х.: Консум, 2001. – 130 с.
6. Взаємодія міліції та громадськості в Україні (з використанням досвіду діяльності поліції Великобританії) / За заг. ред. А. Дж. Бека, О. Н. Ярмиша: Навч. посібник. – Х.: Вид-во Нац. ун-та внутр. справ, 2001. – 200 с.
7. Реформування поліції в країнах Центральної та Східної Європи: Процес і прогрес / П. Абрахам, Д. Бакрач, А. Бек та ін.: За ред. М. Капаріні, О. Мареніна. – К., 2005. – 296 с.

Доцент кафедри кримінального права НАВС к.ю.н., доцент

Мостепанюк Людмила Олександрівна

**ДО ПИТАННЯ ПРО УЗГОДЖЕНІСТЬ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ПРАВООХОРОННІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ**

Відповідно до Концепції реформування кримінальної юстиції України, затвердженої Указом Президента України від 8.04.2008 р. № 311/2008, в основу її реформування мають бути покладені багатовікові національні традиції правотворення і судівництва, положення вітчизняного права, які пройшли перевірку часом і виправдані практикою, прогресивні інститути правових систем держав Європейського Союзу, норми міжнародного права. Завданням Концепції є створення науково обґрунтованої методологічної основи, визначення змісту та напрямів реформування системи кримінальної юстиції.

Метою законопроекту № 2897 від 3.06.2016 р. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження кримінальних проступків» є реалізація державної політики із гуманізації кримінальної відповідальності, наслідком якої вже у середньостроковій перспективі стане суттєве зменшення кількості судимих осіб і осіб, які позбавлятимуться волі, поліпшення ресоціалізації засуджених і значне зниження рівня злочинності в Україні. Для досягнення вказаної мети у законопроекті пропонується внести зміни до ряду нормативно-правових актів, основне місце серед яких займають зміни до Кримінального кодексу України (далі – КК).

Пропонується доповнити положення КК Додатком 2 «Визначення термінів», в якому повинні міститися 75 термінів, що мають наскрізне значення для застосування закону про кримінальну відповідальність [1]. Застосовано підхід, подібний до того, що має місце у ст. 3 Кримінального процесуального Кодексу України. Наразі спеціальні глави чи окремі статті із визначенням термінів, спеціальних для того чи іншого законодавства, містяться практично в усіх кодексах та інших законах України, крім КК. Практично в усіх КК інших держав є спеціальні «термінологічні» розділи чи глави (КК Молдови, Узбекистану, Польщі, Голландії, Бельгії, Сан-Марино) або спеціальні «термінологічні» статті чи параграфи (КК Білорусі, Литви, Болгарії, Іспанії, Норвегії та ін.), або і розділи, і параграфи (КК Австрії, ФРН). У разі підтримання законодавцем концепції Додатку 2 «Визначення термінів» до нього пропонується переносити інші визначення, що наразі містяться у різних статтях КК, але мають наскрізне значення, а також доповнювати його визначеннями, що стануть загальноприйнятими в доктрині і судовій практиці.

Крім того, оскільки окремі терміни мають значення переважно для розуміння положень певних розділів КК, у трьох із них сформульовано примітки з визначеннями відповідних термінів на початку розділів. У тих же випадках, коли термін має значення лише для застосування однієї статті, примітка залишена у цій статті законопроекту.

Але варто вказати, що сумнівним виглядає зміст запропонованого проектом Додатку 2 «Визначення термінів» до КК, адже низка запропонованих у ньому термінів має надто оціночний характер. Наприклад, в Додатку поняття «громадський порядок» (пункт 15) визначене як «стан суспільних відносин, який забезпечує спокійні умови суспільно корисної діяльності, відпочинку та побуту людей». Відповідно до ч. 1 ст. 1 Закону України «Про особливості забезпечення громадського порядку та громадської безпеки у зв'язку з підготовкою та проведенням футбольних матчів» громадський порядок – це сукупність суспільних відносин, що забезпечують нормальні умови життєдіяльності людини, діяльності підприємств, установ і організацій шляхом встановлення, дотримання і реалізації правових та етичних норм. У наукових джерелах є й інше визначення поняття «громадський порядок» – як урегульованої правовими та іншими соціальними нормами системи суспільних відносин, що забезпечує захист прав і свобод громадян, їх життя і здоров'я, повагу честі та людської гідності, дотримання норм суспільної моралі [2]; як сукупності суспільних відносин, заснованих на усталених правилах поведінки, моральних принципах, найбільш важливі з яких урегульовані нормами права та покликані забезпечити нормальне функціонування різних установ і підприємств, недоторканість власності, життя та здоров'я, честі і гідності людей, а також нормальні умови їхньої праці, побуту і відпочинку [3].

Тому така суперечливість термінології КК на практиці призведе до невірного його тлумачення та ускладнення правозастосування працівниками правоохоронних органів та суду.

Слід відзначити, що ідея винесення термінів, які визначаються у КК, з основного тексту у Додаток 2 до КК уже сама по собі є сумнівною з огляду на її невідповідність правилам та рекомендаціям законодавчої техніки. Так, зі змісту ч. 2 ст. 53 законопроекту випливає, що при визначенні розміру штрафу суд повинен виходити не лише зі ступеня суспільної небезпеки діяння, а й з життєвого рівня засудженого. Такий підхід не відповідає сучасним реаліям України, оскільки законодавчо не визначено якісних та кількісних характеристик життєвого рівня осіб, які б суду можна було взяти до уваги при призначенні покарання. Крім того, така невизначеність може призвести до певних зловживань. Поняття «життєвий рівень» передбачається також і в інших частинах статей та статтях проекту (ч. 4 ст. 53, ч. 2-2 ст. 59). Це оціночне поняття, застосування якого не несе позитивного навантаження, вимагає чіткого визначення.

Додаток у тексті проекту містить низку термінів, які не є кримінально-правовими і не повинні визначатись у КК (наприклад, «близькі особи (близькі)», «вагітна жінка», «дитина», «малолітня дитина (малолітній)», «санкція», «хворий», «життєвий рівень засудженого», «домашнє насильство», «благополуччя потерпілих членів сім'ї», «вкрай негативно»).

Звертає окрему увагу перевантаження змісту норм законопроекту використання положень, які є загальновідомими, а законодавче закріплення їх в нормах КК призведе тільки до надмірного збільшення об'єму і так невеличкого КК. Так, зміст ч. 3 ст. 51 законопроекту суперечить правилам призначення покарання і побудови санкцій. Відповідно до змісту чинної ч. 1 ст. 65 КК, суд призначає покарання у межах, установлених у санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини КК. Тобто, якщо в санкції статті не передбачається конкретний вид покарання, то суд не може призначати. Тому формулювання: «суд не може застосовувати, у тому числі в порядку, передбаченому статтями 69 і 82 цього Кодексу: позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю – як основне покарання до осіб, засуджених за вчинення злочину; виправні роботи, службові обмеження і арешт – до осіб, засуджених за вчинення тяжкого та особливо тяжкого злочину; обмеження волі і тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців – до осіб, засуджених за вчинення особливо тяжкого злочину» є таким, що логічно випливає зі змісту санкцій. Прийняття ч. 3 ст. 51 в поданій редакції буде сприяти перевантаженню і так невеличкого об'єму КК.

Зміст ч. 4 ст. 51 «Види покарань, що застосовуються до неповнолітніх, та особливості призначення покарання неповнолітнім визначені в Розділі XV Загальної частини цього Кодексу» є загальновідомими і не потребує законодавчого закріплення в нормах КК.

Не варто розширювати зміст чинної ст. 53 КК словосполученням «та інших положень Загальної частини цього Кодексу» (в редакції законопроекту). Всі загальні питання призначення штрафу повинні міститися в одній нормі, як це існує сьогодні в положеннях ст. 53.

Тому суб'єктам законодавчої ініціативи необхідно більш глибоко вивчити питання щодо використання у положеннях КК спеціальних термінів і чітко визначити їх місцезнаходження.

Список використаних джерел:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження кримінальних проступків» (реєстр. № 2897 від 3.06.2016 р.) – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=55214
2. Петков С. В. Кодифікація законодавства про відповідальність-основа адміністративно-правового регулювання діяльності публічної влади в Україні / С.В. Петков // Держава та регіони. Серія: Право. – № 1. – 2009. – С. 84–89.
3. Кузнецов В.В. Злочини проти громадського порядку та моральності: практичний посібник / В.В. Кузнецов. – К. : Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2007. – 160 с.

Аспірант НАВС

Мудрик Юлія Вікторівна

ОСОБЛИВОСТІ ЗМІСТУ ТЕРМНУ «ГАРМОНІЗАЦІЯ» У СУЧАСНІЙ ТЕОРІЇ ПРАВА

Під час демократичної трансформації будь-якої держави першочерговим процесом є